

ταχύθεν, όπου ἦσαν καλὰ λατομεῖα μέχρι τῆς Ὠστίας καὶ ἐκεῖθεν—ἐπειδὴ τὰ βαρέα ἐκεῖνα πλοῖα δὲν ἠδύναντο νὰ διαπλεύσωσι τὸν Τίβεριν — ἄνδρες ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι παρέλάβανον τοὺς μεγάλους ἐκείνους ὄγκους καὶ δι' ἄλλου μέσου τοὺς ἔπεμπον εἰς τὴν Ῥώμην <sup>1</sup>.

Ὁ Τιβερίος δὲν φαίνεται νὰ κατώκησεν. αὐτοκράτωρ γενόμενος, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Αὐγούστου. Οἱ συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν ἰδιαιτέραν domum Tiberinam καὶ οἱ ἄλλοι δ' ἔπειτα αὐτοκράτορες ἴδιον εἶχον ἕκαστος οἶκον. Ὁ τοῦ Τιβερίου οἶκος πρέπει νὰ ἔκειτο εἰς τὰ βόρεια τοῦ Παλατίνου πρὸς τὸ Βήλαυρον, ὡς προφανῶς ἐξάγεται ἐκ τοῦ χωρίου ἐκείνου τοῦ Τακίτου, ἐνθα ὁ λόγος περὶ τῶν κακῶν οἰωνῶν τῶν ἐπιφανέντων τῇ 15 Ἰανουαρίου τοῦ 69 τῷ αὐτοκράτορι Γάλλῳ θύοντι ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος. Παρῆν δ' ἐκεῖ ὁ Ὅθων. Ἐλθὼν τις τότε πρὸς τὸν Ὅθωνα τῶν ἀπελευθέρων καὶ εἰπὼν τι σύνθημα, τὸν συμπάρελαβε μεθ' ἑαυτοῦ. Ὁ Ὅθων διέρχεται τὸν οἶκον τοῦ Τιβερίου, καταβαίνει ἐκεῖθεν εἰς τὸ Βήλαυρον καὶ κάμπτων δεξιὰ πρὸς τὴν ἀγορὰν, φθάνει παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλείου πλησίον εἰς τὸ χρυσοῦν μιλιάριον, ὁπόθεν ἤρχιζον πᾶσαι τοῦ κράτους αἱ ὁδοί. Τὸ μέρος ἐνθα, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Τακίτου περιγραφόμενα, θὰ ἔκειτο ὁ οἶκος τοῦ Τιβερίου, δὲν ἀνεσκάφη ἀκόμη ὡς ἔδει. Στενὰ τινὰ μόνον δωμάτια ἀνεφάνησαν ἐνδικοιτήματα ἴσως στρατιωτῶν ἢ δούλων.

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ καθηγητής.

## Ο ΑΠΕΞΗΡΑΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

### ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΑΜΠΟΥ

Θ' \*

*Πολλὸς θόρυβος ἐν Φοντανεβλῶ.*

Μετ' οὐ πολὺ ἐθρυλήθη ἀνά πᾶσαν τὴν πόλιν ὅτι ὁ κ. Μαρτοῦ καὶ οἱ κκ. Ῥενάλτοι ἔμελλον νὰ νηυστήσωσιν ἄνθρωπὸν τινὰ τῇ συνδρομῇ πολλῶν ἐπιστημόνων ἐκ Παρισίων ἐλθόντων. Ὁ ἰατρὸς Μαρτοῦ ἐπέστειλεν ἑκθεσιν λεπτομερῇ πρὸς τὸν διάσημον Κάρολον Νιμπόρ, ὅστις πάραυτὰ τὴν ὑπέβαλεν εἰς τὴν βιολογικὴν Ἑταιρείαν, ἥτις συνελθοῦσα ἐξελέξατο ἐπιτροπὴν μέλλουσαν

<sup>1</sup> Ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη ἐπὶ τῶν μαρμάρων ὑπηρεσία (ratio marmorum) θὰ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τῆς κκλουμένης ratio patrimonii. Ἐκαστον λατομεῖον δὲ, καὶ τὰ κάλλιστα λατομεῖα ἀνήκον εἰς τοὺς αὐτοκράτορας, διηυθύνετο ὑπὸ ἐνὸς εἰδικοῦ ἐφόρου, ὅστις ἐλέγετο procurator Caesaris.

\* Ἰδ. σελ. 549, 648, 712.

νὰ συνοδεύσῃ τὸν Νιμπὸρ ἀπερχόμενον εἰς Φονταινεβλῶ. Οἱ ἐξ ἐπίτροποι μετὰ τοῦ εισηγητοῦ ἀπεφάσισαν νὰ ἐκκινήσωσιν ἐκ Παρισίων τὴν 15 Αὐγούστου, χαίροντες ὅτι ἀπέφευγον τὸν θόρυβον τῆς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τελουμένης ἐορτῆς τοῦ Ναπολέοντος. Ἀνῆγγειλαν δὲ τῷ ἰατρῷ Μαρτοῦ νὰ παρασκευάσῃ τὰ τοῦ πειράματος, ὑπὲρ δὲν ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ ὀλιγώτερον τῶν τριῶν ἡμερῶν. Ἐφημερίδες τινὲς τῶν Παρισίων ἀνῆγγειλαν τὸ μέγα τοῦτο συμβάν ἐν τοῖς διαφόροις αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ὀλίγην προσοχὴν ἔδωκεν εἰς τὰ διάφορα ταῦτα τῶν ἐφημερίδων, διότι πάντων ἡ προσοχὴ ἦτο ἐστραμμένη εἰς τὴν πανηγυρικὴν ἐπάνοδον τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς Ἰταλίας. Ἐπειτα δὲ καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶρα πλέον μετρίως πιστεύουσιν εἰς τὰ θαύματα ἅτινα ὑπόσχονται αἱ ἐφημερίδες. Ἀλλ' ἐν Φονταινεβλῶ τὸ πρᾶγμα εἶχεν ἄλλως· διότι οὐ μόνον ὁ ἰατρός Μαρτοῦ καὶ οἱ Ῥενάλτοι, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ἰδρέτος καὶ ὁ συμβολαιογράφος Βονιβέτος καὶ δέκα ἕτεροι τῶν προϋχόντων τῆς πόλεως εἶδον καὶ ἔψαυσαν τὴν μορφὴν τοῦ συνταγματάρχου. Οὗτοι δὲ ἐλάλησαν περὶ αὐτῆς εἰς τοὺς φίλους των περιγράφαντες αὐτὴν καὶ διηγηθέντες τὴν ἱστορίαν τῆς. Ἀπὸ χειρὸς δ' εἰς χεῖρα ἐπλανῶντο δύο ἢ τρία ἀντίγραφα τῆς διαθήκης τοῦ Μάιζερ, τὸ δὲ ζήτημα τῆς ἀναβιώσεως ἦτο τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα τῆς ἡμέρας καὶ ἐκεῖ ἔνθα οὐδεὶς ἤλπιζεν ὅτι θὰ εἴνε δυνατόν νὰ γείνῃ λόγος περὶ ταιούτων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων.

Ὅφειλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς ἀναβιώσεως δὲν ἦσαν καὶ οἱ πλειοψηφούντες. Καθηγηταί τινες τοῦ γυμνασίου, γνωστοὶ διὰ τὰς παραδόξους αὐτῶν δοξασίας, θιασῶταί τινες τοῦ παραδόξου καὶ θαυμαστοῦ, προκατειλημμένοι καὶ πεπεισμένοι ὅτι εἶδον τραπέζας περιστρεφόμενας, τέλος δὲ ἡμίσεια δωδεκάς τῶν παλαιῶν ἐκείνων λευκορυστάκων στρατιωτικῶν, τῶν νομιζόντων ὅτι τὸ θρυληθὲν ὅτι ἀπέθανε Ναπολέων ὁ Α' εἶνε συκοφαντία κοινολογηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, οὗτοι πάντες ἀπετέλουν τὸ κύριον σῶμα τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀναβιώσεως στρατεύματος. Ὁ ἰατρός Μαρτοῦ εἶχεν ἐνκντίους οὐ μόνον τοὺς σκεπτικούς, ἀλλὰ καὶ πλῆθος ἀναρίθμητον εὐσεβῶν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν τον ἐνέπαιζον, οὗτοι δὲ τον ἀνεκήρυττον ἀνατρεπτικόν, κινδυνώδη, πολέμιον τῶν καθεστώτων ἐφ' ὧν θεμελιούται ἡ κοινωνία. Ὁ ἐφημέριος ἐκκλητιδίου τινὸς ἐξεφώνησε λόγον ἐμμέσως ἀποδοκιμάσας τοὺς Προμηθεῖς τοὺς διανοηθέντας νὰ σφετερισθῶσι τὰ τοῦ Θεοῦ προνόμια. Ἀλλ' ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας, ἀνὴρ ἐξαίρετος καὶ ἀνεξίθρησκος, δὲν ἐδίστασε νὰ εἴπῃ εἰς πέντε ἢ ἑξ οἰκογενείας ὅτι ἡ ἱεὺς ἀσθενοῦς τοσαῦτον ἀπηλπισμένου ὅποιος ἦτο ὁ συνταγματάρχης Φουνζας, θὰ ἦτο ἴσα ἴσα ἀπόδειξις τῆς παντοδυναμίας καὶ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐν Φονταινεβλῶ φρουρὰ συνέκειτο τότε ἐκ τεσσάρων ἰλῶν θωρακοφόρων καὶ ἐκ τοῦ 23ου πεζικοῦ συντάγματος τοῦ διακριθέντος ἐν Μαχέντῃ. Ὅτε δὲ οἱ ἄνδρες τοῦ συντάγματος τούτου ἔμαθον ὅτι ὁ ἀρχαῖος αὐτῶν ἀρχηγὸς ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ζωὴν κατελήφθησαν ὑπὸ γενικῆς



συγκινήσεως. Διότι ἑκαπτον σύνταγμα γινώσκει τὴν ἱστανίαν του καὶ ἡ ἱστορία τοῦ 23ου συντάγματος συνεταυρίζετο τῇ τοῦ συνταγματάρχου Φουγᾶ ἀπὸ τοῦ φεβρουαρίου τοῦ 1811 μέχρι τοῦ νοεμβρίου τοῦ 1813. Πάντες δ' οἱ στρατιῶται εἶχον πολλάκις ἀκούσει ἀναγινωσκομένην ἐν τοῖς συσκηνίοις αὐτῶν τὸ ἀνέκδοτον τόδε.

«Τῇ 27 Αὐγούστου 1813 κατὰ τὴν ἐν Δρέσδῃ μάχην ὁ Αὐτοκράτωρ βλέπει γαλλικὸν τι σύνταγμα ὑποκῆτω βωσικοῦ προδόλου καταρῶδροβολοῦντος αὐτό. Ἐρωτήσας δὲ καὶ μαθὼν ὅτι εἶνε τὸ 23 σύνταγμα, «Ἀδύνατον, ἀναφωνεῖ, διότι ἐὰν ἦτο τὸ 23ον σύνταγμα δὲν θὰ ἔμεινεν ἀργόν, ἀλλὰ θὰ ἐφόρμα κατὰ τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ κατακεραυνωδολοῦντος αὐτό». Καὶ ὄντως τὸ 23ον σύνταγμα ἡγουμένου τοῦ συνταγματάρχου Φουγᾶ κατέλαβεν ἐξ ἐφόδου τὸ ὕψωμα καὶ ἐκάρφωσε τοὺς πυροβολητάς ἐπὶ τῶν πυροβόλων καὶ ἐγένετο κύριον τοῦ προδόλου».

Ἀσιπὸν ἀξιωματικοὶ τε καὶ στρατιῶται δικαίως ἐπαιρόμενοι ἐπὶ τῇ ἀξιωματικονεύτῃ ἐκείνῃ ἀνδραγαθίᾳ, τιμῶντες τὸν Φουγᾶν ἐτίμων αὐτὸν ὡς τινὰ τῶν προγόνων τοῦ συντάγματος των. Καὶ ἐφαίνετο μὲν εἰς αὐτοὺς ἀπίθανον νὰ τον εἶδωσι μετὰξὺ αὐτῶν νεκρὸν καὶ ζῶντα, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ κατέχωσι τὸ σῶμά του δὲν το ἐνόμιζον ἀνάξιον λόγου. Ἀξιωματικοὶ τε καὶ στρατιῶται ἀπεφάσισαν νὰ τον θάψωσιν ἰδίαις ἀναλώμασι μετὰ τὰ πειράματα τοῦ ἱατροῦ Μαρτου. Ἦνεν δὲ τὰ παρὰκευδύσασαι τάφον ἀντάξιον τῆς δόξης του, κατέβαλον ἀπαξάπαντες δύο ἡμερῶν μισθόν. Πᾶς δ' ἔχων ἐπωμίδας παρήλασε πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ κ. Γενάλτου. Ὁ δὲ συνταγματάρχης τῶν θωρακοφόρων ἦλθε πολλάκις, ἐλπίζων ὅτι θὰ συναντήσῃ τὴν Κλημεντίναν· ἀλλ' ἡ μνηστὴ τοῦ Λέοντος οὐδόλως ἐνεφανίζετο.

Ἡ χαριεστῆς ἐκείνη Κλημεντίνα ἦτο εὐδαίμων ὡς οὐδεμία ἐπὶ τῆς γῆς γυνή. Οὐδὲν νέφος ἐσκίαζεν ἤδη τὸ αἶθριον αὐτῆς καὶ εὐμορφὸν μέτωπον. Ἀμέριμος ὅλως καὶ τὴν καρδίαν ἔχουσα ἀνεωγμένην πρὸς τὴν ἐλπίδα, ἐλάτρευε τὸν ἀγαπητὸν τῆς Λέοντα καὶ διήρχετο τὰς ἡμέρας λέγουσά το εἰς αὐτόν. Αὐτὴ μάλιστα ἐπέσπευσεν τὴν δημοσίευσιν τῆς δηλώσεως τοῦ γάμου.

«Οἱ γάμοι μας, ἔλεγε, θὰ τελεσθῶσι τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀναστάσεως τοῦ συνταγματάρχου. Περιμένω νὰ τον παρκαλέσω νὰ γείνη παράνυμφος καὶ νὰ μ' εὐλογήσῃ. Τοῦτο εἶνε τὸ ἐλάχιστον, ὅπερ δύναται νὰ πράξῃ ὑπὲρ ἐμοῦ, μεθ' ὅσα ἐγὼ ἔπραξα ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀκοῦτ' ἐκεῖ! νὰ τον στείλετε εἰς τὸ Μουσεῖον! καλὰ καὶ εὐρέθην ἐγὼ καὶ ἐπέμεινα, εἰ δὲ μή. . . Ἐγὼ, κύριε, θὰ τα μαρτυρήσω εἰς αὐτόν ὅλα καὶ θὰ σου κάμῃ καὶ αὐτός ὅ τι του ἔκαμες, θὰ σου κόψῃ τὸ αὐτί, ἀγάπη μου.

— Ἀλλὰ, ἀπεκρίνετο ὁ Λέων, διατί ἐξαρτᾷς τὴν εὐτυχίαν μου ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ἀπλοῦ πειράματος! Πᾶσαι αἱ συνήθεις διατυπώσεις ἐξεπληρώθησαν, οὐδεὶς δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ μας ἐμποδίσῃ νὰ στεφανωθῶμεν αὐρίον, καὶ σὺ ἔχεις καρδίαν νὰ περιμένῃς μέχρι τῆς 19 τοῦ μηνός! Τί σχέσις ὑπάρχει με-

ταῦτ' ἡμῶν καὶ τοῦ ἀπεξηραμένου ἐκείνου κυρίου, ὅστις κοιμᾶται ἐντὸς κιβωτίου, καὶ οὔτε εἰς τὴν οἰκογένειάν σου ἀνήκει οὔτε εἰς τὴν οἰκογένειάν μου; Ἀνεδίφησα πάντα τὰ ἔγγραφα τῆς οἰκογενείας σου μέχρι τῆς ἑκτῆς γενεᾶς καὶ οὐδένα πρόγονόν σου εὑρον ὀνομαζόμενον Φουγᾶν. Ἀφ' οὗ λοιπὸν δὲν εἶνε συγγενὴς τίς ἢ χρεῖα νὰ τον περιμένωμεν; Εἰξεύρεις δὲ καὶ τὸ ἄλλο; Αἱ κακαὶ γλῶσσαι τοῦ Φονταινεβλῶ διαβεβαιοῦσιν, ὅτι αἰσθάνεσθαι κλίσιν πρὸς τὴν μορίαν τοῦ 1813, ἀλλ' ἐγὼ ὅστις εἶμαι βέβαιος περὶ τῆς καρδίας σου, λπίζω ὅτι οὐδέποτε θά τον ἀγαπήσῃς ὅσον ἐμέ. Μάθε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἔχομεν καὶ ἐμπαιγμούς, μὲ λέγουσιν ἀντίζηλον τοῦ κοιμωμένου συνταγματάρχου!

— Ἀς λέγωσιν οἱ βλάκες, ἀπεκρίνετο ἡ Κλημεντίνα ἀγγελικῶς μειδιῶσα. Δὲν εἶμαι ὑπόχρεως νὰ ἐξηγήσω τὴν πρὸς τὸν ἀτυχῆ Φουγᾶν συμπάθειάν μου, ἀλλ' ὁμολογῶ ὁμῶς ὅτι τὸν ἀγαπῶ. Τὸν ἀγαπῶ ὡς πατέρα, ὡς ἀδελφόν, ἐὰν θέλῃς, διότι εἶνε νέος περίπου τῆς ἡλικίας μου. Ὅταν δὲ θά τον ἴδωμεν ἀναστάντα, θά τον ἀγαπήσω ὡς υἱόν μου ἴσως, ἀλλὰ σὺ, ἀγαπητέ μοι Λέων, τίποτε δὲν θά χάσῃς. Σὺ ἔχεις ἐν τῇ καρδίᾳ μου τόπον ἰδιαίτερον, τὸν ἐκλεκτότατον καὶ οὔτε ἄλλος τις θά σέ τον σφετερισθῇ, οὔτ' ἐκεῖνος».

Ἡ ἐρωτικὴ αὕτη ἔρις ἔτις καθ' ἐκάστην ἐπανελαμβάνετο καὶ καθ' ἐκάστην ἔληγε διὰ φιλήματος, διεκόπη ἡμέραν τινὰ ὑπὸ τοῦ ὑπαστυνόμου. Ὁ ἀξιότιμος οὗτος ὑπάλληλος ἐδήλωσεν εὐγενῶς τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα του καὶ παρεκάλει τὸν κ. Ρενάλτον νὰ τῷ εἴπῃ τι κατ' ἰδίαν.

«Κύριε, πῶ εἶπεν ὅτε ἔμειναν μόνοι, εἰξεύρω ὅποση εὐλάβεια ὀφείλεται εἰς ἄνδρα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς κοινωνικῆς ὑμῶν τάξεως, ἐλπίζω δὲ ὅτι δὲν θὰ παρεξηγήσητε ὅ τι θά σας εἴπω ὑπὸ τοῦ καθήκοντος καὶ μόνου κινούμενος».

Ὁ Λέων ἀνέτεινε τοὺς ὀφθαλμούςς μετ' ἀπορίας προσδοκῶν τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου.

«Μαντεύετε, κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ ὑπαστυνόμος, ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἐπὶ τῶν κηδεῶν νόμου. Ὁ νόμος, κύριε, εἶνε ῥητὸς καὶ σαφὴς καὶ οὐδεμίαν συγχωρεῖ ἐξαίρεσιν. Ἡ ἐξουσία ἡδύνετο νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούςς ἀλλὰ τοσοῦτος θόρυβος ἔγεινε, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ μακαρίτου, ἀφίνω πλέον τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα, μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἐνεργήσωμεν . . . ἀπὸ κοινοῦ ἐννοεῖται».

Ὁ Λέων κατὰ μικρὸν ἐνόησε τοὺς λόγους τοῦ ὑπαστυνόμου, ὅστις διὰ τοῦ διοικητικοῦ πάντοτε ὅφους ἐδήλωσε τέλος ὅτι ὤφειλον νὰ μετακομίσωσι τὸν Φουγᾶν εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

«Ἀλλὰ, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ μηχανικός, ἐκεῖνοι οἵτινές σας εἶπον περὶ τοῦ συνταγματάρχου Φουγᾶ, ὤφειλον νὰ σας εἴπωσι καὶ ὅτι ἡμεῖς δὲν τον νομίζομεν νεκρόν.

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ ὑπαστυνόμος πονηρότατα μειδιῶν, πᾶς ἄνθρωπος



εἶνε ἐλεύθερος νὰ ἔχη τὴν γνώμην του. Ἀλλ' ὁ νεκροσκόπος ὅστις εὐηρεστήθη νὰ ἴδῃ τὸν τεθνεῶτα συνέταξεν ἐκθεσιν δι' ἧς γνωμοδοτεῖ ὅτι πᾶρκυτα πρέπει νὰ ἐνταφιασθῇ.

— Καὶ ἐγὼ σὰς λέγω, κύριε, ὅτι ἐὰν ὁ Φουγάς εἶνε νεκρὸς ἡμεῖς ἐλπίζομεν ὅτι θὰ τον ἀναστήσωμεν.

— Τὸ εἰξεύρομεν, μάλιστ᾽. Ἀλλ' ἐγὼ τοῦλάχιστον διστάζω νὰ το πιστεύσω.

— Ὅταν θὰ το ἴδῃτε θὰ πιστεύετε. Καὶ ἐλπίζω, κύριε, ὅτι ὁσονούπω θὰ κητορθωθῇ.

— Τότε λοιπόν, κύριε, θὰ ἔχετε τὰ πάντα ἐν τάξει.

— Τί πρᾶγμα;

— Δὲν εἰξεύρω, ἀλλ' ὑποθέτω ὅτι πρὶν ἐπιχειρήσετε τοιοῦτόν τι θὰ ἐφροντίσατε νὰ λάβετε ἄδειαν.

— Παρὰ τίνος;

— Ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε παρδέχεσθε, κύριε, ὅτι ἡ ἀνάστασις ἀνθρώπου εἶνέ τι ἔκτακτον. Ἐγὼ τοῦλάχιστον πρώτην φοράν τὸ ἀκούω τώρα. Εἰξεύρετε δὲ ὅτι πᾶσα ἄριστα κατηρτισμένη ἀστυνομία ἔχει καθήκον νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ νὰ γίνωνται ἔκτακτα.

— Ἀλλὰ σὰς παρακαλῶ. Ἐάν σας ἔλεγον ὅτι ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶνε νεκρὸς καὶ ἐλπίζομεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι θὰ τον κάμωμεν νὰ καταβῇ τῆς κλίνης μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ὅτι ὁ νεκροσκόπος σας φρονῶν τοῦνκντίον ἀπατᾶται ἠθέλετε ἀναλάβει τὴν εὐθύνην νὰ ἐπιβάλετε τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Φουγά;

— Βεβαίως ὄχι. Μὴ γένοιτο νὰ ἀναλάβω ἐγὼ τοιαύτην εὐθύνην! Ἀλλ' ὁμῶς, κύριε, δικτάσσω ἐγὼ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Φουγά εἶμαι πάντοτε ἐν τὸς τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου. Διότι τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς τί δικαίωμα ἔχετε νὰ θέλετε νὰ ἀναστήσετε ἀνθρώπον; Ποῦ ἄλλοῦ ὑπάρχει ἡ τοιαύτη συνήθεια; Ποῖον εἶνε τὸ κείμενον τοῦ νόμου δι' οὗ σὰς ἐπετρέπη ἡ ἀνάστασις ἀνθρώπων;

— Εἰξεύρετε ὑμεῖς ἄλλον τινὰ νόμον ἀπαγορεύοντα τὴν ἀνάστασιν; Ὅθεν πᾶν τὸ μὴ ἀπηγορευμένον ἐπιτρέπεται.

— Ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἴσως. Ἀλλ' ἡ ἀστυνομία καθήκον ἔχει νὰ προλαμβάνῃ καὶ νὰ ἀποσοβῇ πᾶσαν ἀταξίαν καὶ ταραχὴν. Ἡ ἀνάστασις λοιπόν, κύριε, εἶνε πρᾶγμα τόσον ἀνήκουστον, ὥστε βεβαίως θὰ γείνῃ αἰτία ταραχῆς καὶ ταραχῆς μεγάλης.

— Ἀλλὰ θὰ ὁμολογήσετε, κύριε ὑπεστυνόμε, ὅτι ἡ ἀταξία αὕτη εἶνε λίαν εὐχρηστος καὶ αἰσιωτάτη.

— Ἡ ἀταξία, κύριε, εἶνε πάντοτε ἀταξία. Ἐπειτα παρατηρήσατε καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ νεκρὸς δὲν εἶνέ τις τῶν τυχαίων. Ἐὰν προέκειτο περὶ ἀλήτου τινὸς ἀνεστίου ἴσως θὰ ἠδύνατό τις νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀλλ' οὗτος εἶνε στρατιωτικὸς, ἀξιωματικὸς ἀνώτατος καὶ παρασημοφόρος, ἀνὴρ ἐπίση-

μος ἐν τῷ στρατῷ. Ἐν τῷ στρατῷ, κύριέ μου, ἐννοεῖτε; Ἄ, μὴ ἐγγίζετε τὸν στρατόν;

— Ἀἶ, κύριε ὑπαστυνόμε, ἐγγίζω τὸν στρατόν ὡς ὁ χειρουργὸς ὅστις ἀλλοτρίωσιν τὰς πληγὰς του! Πρόκειται νὰ ἀποδώσωμεν ἓνα συνταγματάρχην εἰς αὐτόν, εἰς τὸν στρατόν δῆλον ὅτι, ἐννοεῖτε; Καὶ ὑμεῖς θέλετε νὰ τον στερήσητε μόνον καὶ μόνον χάριν τῆς τηρήσεως τῶν τύπων.

— Σὰς παρακαλῶ, κύριε, μὴ ἐρεθίζεσθε καὶ μὴ ὀμιλεῖτε τόσοι δυνατὰ, διότι πιθανὸν νὰ μας ἀκούσῃ τις. Πιστεύσατε ὅτι μετὰ χαρὰς θὰ σας βοηθήσω εἰς ὅ τι δὴ ποτε μέλλετε νὰ πράξετε ὑπὲρ τοῦ νικηφόρου καὶ ἐνδόξου στρατοῦ τῆς πατρίδος μου. Ἀλλ' ἐσυλλογίσθητε καὶ τὸ θρησκευτικὸν ζήτημα;

— Ποῖον θρησκευτικὸν ζήτημα;

— Νὰ σας εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, κύριε, ἀλλὰ τοῦτο μεταξὺ ἡμῶν, ὅσοι εἴπομεν ἦσαν ἀπλῶς παρεμπύπτον ζήτημα, ἀλλὰ τὸ ἐξῆς ἴσα ἴσα εἶνε τὸ ἄξιον πάσης προσοχῆς. Ἦλθον εἰς τὸ γραφεῖόν μου ἄνθρωποι καὶ μ' ὑπέβαλον ὀρθοτάτας σκέψεις προτρέποντές με νὰ προνοήσω περὶ παντὸς ἐνδεχομένου. Ἐπὶ μόνῳ τῷ ἀκούσματι τοῦ σχεδίου σας κατεταράχθησαν πλείστων ἀνθρώπων αἱ συνειδήσεις. Καὶ ὑπάρχει φόβος μὴ τοιαύτη ἐπιχείρησις προσβάλλῃ τὴν πίστιν καὶ ἐνὶ λόγῳ σκανδαλίσῃ τὰ ἡσυχα πνεύματα. Διότι τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, ἐὰν ὁ Φουγάς εἶνε νεκρὸς, ὁ Θεὸς το ἠθέλησε. Καὶ δὲν φοβεῖσθε λοιπὸν μὴ πως ἐπιχειρῶν τὴν ἀνάστασιν νεκροῦ ἀντιστρατεύεσθε κατὰ τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ;

— Ὁχι, κύριε ὑπαστυνόμε, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θάνασθήσωμεν τὸν Φουγᾶν ἐὰν ὁ Θεὸς ἀπεφάσισεν ἄλλως. Ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει νὰ προσβληθῇ τις ὑπὸ πυρετοῦ, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ὡσαύτως ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἱατρὸν νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἄρρωστον. Ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε νὰ συλληφθῇ ἄνδρεὺς στρατιώτης ὑπὸ τεσσάρων Ῥώσων οἰνοφλόγων νὰ καταδικασθῇ ὡς κατὰσκοπος, νὰ παγώσῃ ἐν τῷ φρουρίου καὶ νὰ ποξηρανθῇ ὑπὸ γηραίου Γερμανοῦ διὰ τῆς πνευματικῆς ἀντλίας. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ὡσαύτως ἐπιτρέπει νὰ εὕρῃ ἐγὼ τὸν ἀτυχῆ τοῦτον ἐντὸς παλαιοπωλείου, νὰ τον φέρῃ εἰς Φονταίνεβλῶ, νὰ τον ἐξετάσω μετὰ τινων ἐπιστημόνων καὶ νὰ ἐπινοήσωμεν τρόπον, δι' οὗ κατὰ πάσαν πιθανότητα νὰ δυνηθῶμεν νὰ τον ἀναστήσωμεν. Τοῦτο δὲ τί ἄλλο ἀποδεικνύει εἰ μὴ ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε δικαιότερος, ἐπιεικέστερος καὶ μᾶλλον οἰκτίρμων ἐκείνων οἵτινες καταχρώμενοι τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ σὰς ἐξερεθίζουν.

— Σὰς βεβαιῶ, κύριε, ὅτι οὐδεὶς μ' ἐξηρέθησε καὶ συμφωνῶ πληρέστατα, διότι καὶ οἱ λόγοι σας εἶνε ὀρθοὶ καὶ ὑμεῖς εἰσθε ἐκ τῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν τῆς πόλεως. Ἐλπίζω δὲ ὅτι δὲν θάποδοκιμάσετε τὴν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ ζήλου ὑπαγορευθεῖσαν ταύτην πρᾶξίν μου. Ἐγὼ εἶμαι ὑπάλληλος, κύριε. Τί δὲ εἶνε ὁ ὑπάλληλος; Ἄνθρωπος ἔχων μίαν τινὰ θέσιν. Ὑποθέσατε τώρα ὅτι οἱ ὑπάλληλοι ἐκτίθενται εἰς τὸν κίνδυνον νὰ χάσῃ τὴν θέσιν των, τί θάπομείνῃ; Οὐδέν, κύριε, οὐδέν. Χαίρετε».



Τῇ 15 Αὐγούστου πρῶτ' ἦλθεν εἰς τοῦ κ. 'Ρενάλτου ὁ ἰατρός Κάρολος Νιμπὸρ μετὰ τοῦ ἱατροῦ Μάρτου καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀποσταλείσης ὑπὸ τῆς ἐν Περσίῳς Ἑταιρείας τῆς Βιολογίας. Ὡς δὲ συμβαίνει συνήθως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἡ εἴσοδος τοῦ ἐνδόξου Νιμπὸρ ὑπῆρξεν εἰδός τι ἀπάτης· διότι ἡ κυρία 'Ρενάλτου προσεδόκα νὰ ἴδῃ ἂν μὴ μάγον τινὰ ἐνδεδυμένον βελούδιον μανδύον διὰ χρυσῶν ἀστρῶν κεκοσμημένον, ἀλλὰ τοῦλάχιστον γέροντ' ἑνὸς τινα ἀξιοπρεπέστατον καὶ σεβαστότατον. Ἀλλ' ὁ Κάρολος Νιμπὸρ ἦτο ἀνὴρ μετρίου ἀναστήματος, ξανθότατος καὶ λεπτότατος. Ἰσως δ' εἶνε τεσσαράκοντούτης ἀλλὰ μόλις τὸν λέγει τις πάντα ἐτῶν καὶ τριάκοντα. Ἐχει δὲ μύστακας καὶ ὑπογένειον, εἶνε εὐθυμὸς, λήλος, εὐάρεστος, κοινωνικὸς καὶ καθ' ὅλα ἀνθρώπος, ὡς λέγομεν τοῦ κόσμου, ὥστε αἱ γυναῖκες εὐηρεστοῦντο συναστρεφόμεναι αὐτῷ. Ἀλλὰ μόνῃ ἡ Κλημεντίνῃ δὲν ἠξιώθη νὰ πολυάσῃ τῆς ὁμιλίας του, διότι ἡ θεία τῆς τὴν εἶχεν ἀπαγάγει εἰς ἐξοχὴν τινὰ, ἵνα τὴν ἀπομακρύνῃ τῆς ἀγωνίας, τοῦ φόβου καὶ τῆς μέθης τῆς νίκης.

## Γ'

*Χαρὰς εὐαγγελία.*

Ὁ ἰατρός Νιμπὸρ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εὐθύς μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις ἠθέλησαν νὰ ἴδωσι τὸ ὑποκαείμενον, διότι δὲν εἶχον καιρὸν νὰ χρονοτριβῶσι, τὸ δὲ πείραμα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαρκέσῃ ὀλιγώτερον τῶν τριῶν ἡμερῶν. Ὁ Δέων σπεύσας ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὸ ἐργαστήριον καὶ ἀνέφῃε τὰς τρεῖς θήκας τοῦ συνταγματάρχου. Εὖρον δὲ ὅτι ὁ ἀσθενὴς εἶχε τὸ πρόσωπον ἀρκούντως καλόν. Ὁ κ. Νιμπὸρ τὸν ἐξέδυσσε καὶ τὰ ἐνδύματα διελύοντο ὡς ὕψαλ, διότι ἐξηράνθησαν πέρα τοῦ δέοντος ἐν τῷ κλιβάνῳ τοῦ ἱατροῦ Μάιζερ. Τὸ δὲ σῶμα ἀπογυμνωθὲν ἐξητάσθη καὶ ἐκρίθη ἀναλλοίωτον καὶ ἀριστα ἔχον. Καὶ ναὶ μὲν οὐδεὶς ἔτι ἐτόλμα νὰ ἐγγυηθῇ περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἀλλὰ πάντες ὁμῶς ἠλπίζον.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐξέτασιν ὁ κ. 'Ρενάλτος παρέχώρησε τὸ ἐργαστήριόν του εἰς τοὺς σοφοὺς αὐτοῦ ξένους, χορηγήσας πᾶν ὃ τι εἶχε μετὰ ἐλευθεριότητος μετεχούσης πως καὶ κενοδοξίας. Εἶχε δὲ καὶ ἰσχυρὰν συστοιχίαν λουγδουνικῶν λαγῆνων καὶ τεσσαράκοντα στοιχεῖα τοῦ Βοῦνσεν νεώτατα. Ὁ κ. Νιμπὸρ ἰδὼν ταῦτα πάντα καὶ τὴν προθυμίαν τοῦ κ. 'Ρενάλτου τῷ εἶπε μειδιῶν:

«Φυλάττε τὰ πλούτη σας, διότι τὰ μόνα ὧν ἔχομεν χρεῖαν εἶνε δύο τινά, λουτὴρ καὶ λέβης πλήρης βραστοῦ ὕδατος. Ὁ συνταγματάρχης οὐδενὸς ἄλλου στερεῖται εἰ μὴ ὑγρασίας. Πρόκειται λοιπόν, νὰ τῷ ἀποδώσωμεν τὴν ποσότητα τοῦ ἀναγκασιούτου εἰς τὴν κίνησιν τῶν ὀργάνων. Ἐὰν ἔχετε δωμάτιον εἰς ὃ νὰ δυνηθῶμεν νὰ εἰσγαγάωμεν ἀτμὸν θὰ ὑπερευχαριστηθῶμεν».

Ἀκριβῶς δὲ ὁ ἀρχιτέκτων Ὡδρέτος εἶχε κατασκευάσει παρὰ τὸ ἔργαστήριον μικρὸν λουτρὸν περιέχον πᾶσαν εὐκολίαν καὶ φωτεινόν. Ἡ διάστημα ἀτμομηχανῆ δὲν ἦτο μακρὸν καὶ ὁ λέβης αὐτῆς τέως εἶχε χρησιμεύσει εἰς τὸ νὰ θερμύνῃ τὰ λουτρά τοῦ κυρίου Πενάλτου καὶ τῆς γυναίκος του. Ὁ συνταγματάρχης ἐκορίσθη εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο μετὰ μεγίστης προσοχῆς, οἷαν ἀπῆται τὸ εὐθραστον αὐτοῦ. Νὰ δά ἡ ὥρα νὰ τῷ θραύσῃ καὶ τὸ ἕτερον αὐτοῦ οὐδ' ἀπεύδοντες νὰ τον μετακομίσωσιν! Ὁ Λέων σπεύσας ἤγαγε τὸ πῦρ τοῦ λέβητος, ὁ δὲ ἰατρός Νιμπέρ τὸν διώρισε θερμαστὴν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Μετ' οὐ πολὺ κρουνὸς ἀτμοῦ χλιαροῦ εἰσέδυσεν εἰς τὸ λουτρὸν παράγων πέριξ τοῦ συνταγματάρχου ἀτμοσφαῖραν ὑγρὴν ὑφουμένην βαθμηδὸν καὶ ἀνευτινὸς βιαίως κινήσεως μέχρι τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Τέσσαρας καὶ εἴκοσιν ὅλας ὥρας συνετηρήθη μετ' ἄκρας προσοχῆς καὶ εὐλαβείας ἡ θερμότης αὕτη καὶ ἡ ὑγρασία, οὐδενὸς τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ κοιμηθέντος. Καὶ ἡ μὲν ἐπιτροπὴ τῶν ἐκ Παρισίων ἐπιστημόνων κατεσκήνου ἐν τῷ ἔργαστηρίῳ. Ὁ Λέων συνετῆρει τὸ πῦρ, οἱ καὶ Νιμπέρ, Πενάλτος καὶ Μαρτοῦ ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐγειρόμενοι παρετήρουν τὸ θερμόμετρον, ἡ κυρία Πενάλτου παρεσκεύαζε τέιον, καφέ, πούνσιον, ἡ δὲ γηραιὰ Γοθὼ ἥτις εἶχε κοινωνήσει τὰ πρῶτ' ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ἐν τινὶ γωνίᾳ τοῦ μαγειρείου τῆς νὰ μὴ ἐπιτίχῃ τὸ ἀσεδὲς ὠκῦμα. Κατὰ δὲ τὴν πόλιν ἐπεκράτει ἐλαφρὰ τις ταραχὴ, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὁποῖόν τι ἦτο τὸ αἷτιον αὐτῆς ἢ ἐροτὴ τῆς 15 Αὐγούστου ἢ ἡ ἐξάκουστος ἐπιχείρησις τῶν ἐπτά σοφῶν τῶν Παρισίων.

Τῇ 16 περὶ τὴν δευτέραν ὥραν τὰποτελέσμεντα ἦσαν πως ἐνθαρρυντικά. Τὸ δέρμα καὶ οἱ μῦς ἀνέλαβον πᾶσαν αὐτῶν τὴν εὐκαμψίαν, ἀλλ' αἱ ἀρθρώσεις ἦσαν δύσκαμπτοι. Ἡ συνίζησις τῶν τοίχων τῆς κοιτίδος καὶ τῶν μετὰξὺ τῶν πλευρῶν ἐδείκνυε τέλος ὅτι τὰ σπλάγγνα αὐδόλως εἶχον ἀναλάβει τὴν ποσότητα τοῦ ὕδατος, ἣν εἶχον ἀπολέσει ἄλλοτε παρὰ τῷ Μίλιζερ. Παρεσκευάσθη δὲ λουτρὸν θερμοκρασίας 37  $\frac{1}{2}$  βαθμῶν, ἐν ᾧ ἐνέθησαν τὸν συνταγματάρχην δύο ὅλας ὥρας, φροντίζοντες νὰ σπογγίζωσιν ἐκ διαλειμμάτων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ σπόγγου βεβρεγμένου. Ἐξήγαγε δὲ ὁ Νιμπέρ τὸν συνταγματάρχην ἐκ τοῦ λουτροῦ ὅτε τὸ δέρμα ἐξογκωθὲν ταχύτερον τῶν ἄλλων ἰστῶν ἤρξατο ὑπολευκανόμενον καὶ ἐλαφρῶς ῥυτιδούμενον. Ἀφῆκαν δ' αὐτὸν ἐν τῇ ὑγρᾷ αἰθούσῃ μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς 16, παρασκευάσαντες συσκευὴν τινὰ ῥίπτουσαν ἐκ διαλειμμάτων βροχὴν λεπτοτάτην 37  $\frac{1}{2}$  βαθμῶν. Τὴν δ' ἐσπέραν ἐνετέθη τὸ σῶμα εἰς δεύτερον λουτρὸν καὶ τὴν νύκτα ὅλην διέμεινεν ἐν τῇ αὐτῇ ἀτμώδει ἀτμοσφαίρῃ περιεκαλυμμένον διὰ φλανέλλας.

Τῇ 17 πρῶτ' μετὰ τρίτον λουτρὸν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας οἱ χάρκτες τοῦ προσώπου καὶ τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀνέλαβον τὴν φυσικὴν αὐτῶν ὕψιν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐφαίνατο κοιμώμενος. Εἰσῆχθησαν δὲ πένθ' ἐξ περιέργου νὰ τον ἴδωσι μετὰξὺ δ' αὐτῶν καὶ ὁ συνταγματάρχης τοῦ 23ου συντάγματος.



Ἐνώπιον δὲ τῶν μαρτύρων τούτων ὁ ἰατρὸς Νιμπὸς ἐκίνησεν ἐπικνελημένως πᾶσας τὰς ἀρθρώσεις ἀποδείξας ὅτι ἀνέλαβον τὴν προτέρην αὐτῶν εὐκαμψίην. Ἀνέτριψε δ' ἐλαφρῶς τὰ μέλη, τὸν κορμὸν καὶ τὸ ὑπογάστριον. Διανοίξας δὲ τὰ χεῖλη ἀπεχώρισε τὰς σιαγόνας αἵτινες ἦσαν συνεσφιγμέναι καὶ ἐφάνη ἡ γλῶσσα ἔχουσα καὶ τὸν ὄγκον καὶ τὴν σύστασιν αὐτῆς τὴν συνήθη. Διανοιχθέντων δὲ καὶ τῶν βλεφάρων διέλαμψαν ζῶηροι καὶ ἀναλλοίωτοι οἱ ὀφθαλμοί.

«Ἰδοὺ, κύριοι, εἶπεν ὁ σοφὸς ἀνὴρ, εἰς τοὺς περιεστῶτας ἰδοὺ σημεῖα σαφῆ καὶ βεβαιότατα. Ἐγγυῶμαι τὴν ἐπιτοχίαν τοῦ πειράματος. Μετὰ τινος ὥρας θὰ περατηρήσητε τὰς πρώτας τῆς ζωῆς ἐκδηλώσεις.

— Ἀλλὰ, ὑπέλαβέ τις, διατί οὐχὶ πάραυτα.

— Διότι οἱ ἐπιπεφυκότες εἶνε ὠχρότεροι τοῦ δέοντος. Ἀλλ' αἱ λεπταὶ αὗται φλέβες αἱ διακλαδούμεναι εἰς τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἔλαβον σχῆμα καὶ ὄψιν λίαν ἐνθαρρυντικὴν, ὥστε τὸ αἷμα καλῶς ἀνεσχηματίσθη. Τί δ' ἐστὶ αἷμα; Ἐρυθρὰ αἰμοκύτταρα πλέοντα ἐν τῷ ὁρρῳ. Ὁ ὁρρὸς τοῦ ἀτυχοῦς Φουγᾶ ἦτο ἀπεξηραμμένος ἐντὸς τῶν φλεβῶν, τὸ δὲ ὕδωρ ὅπερ κατὰ μικρὸν εἰσηγόμενον διὰ βραδείας ἐνδοσμώσεως ἐξώγκωσε τὸ λεύκωμα καὶ τὴν ἰνὴν τοῦ ὁρροῦ ῥευστοποιηθέντος. Τὰ ἐρυθρὰ αἰμοκύτταρα τὰ ἕνεκα τῆς ἀποξηράσεως συγκολληθέντα, διέμεναν ἀκίνητα ὡς πλοῖα ἐξοκείλαντα μετὰ τὴν ἄμωπιν. Νῦν δὲ ἰδοὺ ἔτοιμα πρὸς ἔκπλουν, ἀδρύνονται, ἐξογκοῦνται, τὰ ἄκρα των στρογγυλοῦνται, ἀποσπῶνται ἀπ' ἀλλήλων καὶ θὰ κινηθῶσιν ἐντὸς τῶν ἀγγείων αὐτῶν εὐθὺς ὡς ὠθήσωσιν αὐτὰ αἱ συστολαὶ τῆς καρδίας.

— Ὑπολείπεται δὲ νὰ μάθωμεν, ὑπέλαβεν ὁ κ. Ρενάλτος, ἐὰν ἡ καρδία θὰ θελήσῃ νὰ κινηθῇ. Τοῦ ἀνθρώπου ζῶντος ἡ καρδίκα κινεῖται ὠθουμένη ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς ὠθήσεως ταύτης διαβιβασζομένης διὰ τῶν νεύρων, ὁ δ' ἐγκέφαλος ἐνεργεῖ ὠθούμενος ὑπὸ τῆς καρδίας διαβιβασζούσης τὴν ὠθῆσιν ταύτην διὰ τῶν ἀρτηριῶν. Οὕτω δ' ἀποτελεῖται κύκλος τελειότατος οὗ ἄνευ οὐκ ἔστι σωτηρία. Ὅτε δὲ οὔτε ὁ ἐγκέφαλος ἐργάζεται οὔτε ἡ καρδίκα ὡς νῦν ἐν τῷ συνταγματάρχῃ τούτῳ, δὲν βλέπω ποῖον ἐκ τῶν δύο θὰ ὠθήσῃ πρῶτον τὸ ἕτερον. Ἐνθυμεῖσθε τὴν σκηνὴν ἐκείνην τοῦ Σχολείου τῶν γυναικῶν καὶ ἦν ὁ Ἀρνοῦλφος κρούει τὴν θύραν τῆς οἰκίας του· εἶνε δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ὁ θεράπων καὶ ἡ θεράπρινα ὁ Ἀλαῖν καὶ ἡ Γεωργοῦλα. «Γεωργοῦλα! ἀναφώνεῖ ὁ Ἀλαῖν. — Τί εἶνε; ἀποκρίνεται ἡ Γεωργοῦλα. — Ἀνοιξε κάτω! — Ἀνοιξε σύ! — Ἀνοιξε σύ! — Ἀμ' δὲν θάνοίξω! — Ἀμ' δὲν θάνοίξω κ' ἐγώ! — Θάνοίξης; — Θάνοίξης;» Ἀμφότεροι περοτρύνουσιν, ὡς βλέπετε, οὐδεὶς δ' ἀνοίγει. Φοβοῦμαι λοιπόν, κύριοί μου, μήπως γείνωμεν θεαταὶ τῆς περαστάσεως τῆς κωμωδίας ταύτης. Ἡ οἰκία εἶνε τὸ σῶμα τοῦ συνταγματάρχου, ὁ Ἀρνοῦλφος ὁ θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἶνε ἡ ζωτικὴ ἀρχή, ὁ ἐγκέφαλος εἶνε ὁ Ἀλαῖν, καὶ ἡ καρδίκα εἶνε ἡ Γεωργοῦλα. «Ἀνοιξε! λέγει

ἐκεῖνος, — "Ἀνοιξε σύ! ἀποκρίνεται αὕτη, καὶ ἡ ζωτικὴ ἀρχὴ περιμένει ἔξω τῆς θύρας.

— Ἀλλὰ, κύριε, ῥενάλτε, ὑπέλαβε μειδιδῶν ὁ Νιμπόρ, λησμονεῖτε καὶ τὸ τέλος τῆς σκηνῆς. Ὁ Ἀρνοῦλφος ἀγανακτήσας ἀπειλεῖ αὐτούς, οἵτινες φοβηθέντες σπεύδουσιν ἀμρότεροι καὶ ἀνοίγουν τὴν θύραν. Σημειωτέον δ' ὅτι λαλῶ οὕτω πως, διότι θέλω ἀπλῶς νὰ συνεχίσω τὸν συλλογισμόν σας· λέγω δὲ τοῦτο διότι ἡ ἐκφορὰ ζωτικὴ ἀρχὴ ἀντιφάσκει πρὸς τὴν σημερινὴν κατάρτασιν τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ζωὴ θὰ ἐμφανισθῇ εὐθύς ὡς ἀναλάβη τὴν δέουσαν ποσότητα τοῦ ὕδατος εἴτε ὁ ἐγκέφαλος εἴτε ἡ καρδία εἴτε τι τῶν ἄλλων τοῦ σώματος μερῶν τῶν δυναμένων νὰ κινῶνται αὐτομάτως. Ἡ ἐνόργανος οὐσίαν ἔχει ιδιότητας συμφρεῖς αὐτῇ καὶ ἀπ' ἐαυτῶν ἐκδηλουμένους ἄνευ τῆς ὠθήσεως ἄλλοτρίου τινὸς στοιχείου, ἂν μόνον ὑπάρχωσιν ὅροι τινὲς συντελοῦντες εἰς τοῦτο. Διὰ τί οἱ μῦς τοῦ συνταγματάρχου δὲν συστέλλονται εἰσέτι; Διὰ τί ὁ ἐγκέφαλος διαμένει ἀργός; Διότι δὲν ἔχουσιν ἐπὶ τὴν δέουσαν ποσότητα τῆς ὑγρασίας. Ἴσως λείπει ἡμίσειαν λίτρα ὕδατος ἐκ τοῦ ποτηρίου τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ δὲν θὰ σπεύσω νὰ το γεμίσω φοβούμενος μὴ το συντρίψω. Πρὶν ἢ δὲ δώσωμεν τὸ τελευταῖον λουτρὸν εἰς τὸν ἀνδρεῖόν μας συνταγματάρχην πρέπει νὰ ἀνατρίψωμεν πάντα αὐτοῦ τὰ ὅργανα, πιέζοντες τὸ ὑπογάστριον αὐτοῦ μεθοδικῶς, ἵνα αἱ συγκεκολλημέναι ὀρρώδεις μεμβράναι τῆς κοιλίας, τοῦ στήθους καὶ τῆς καρδίας τελείως ἀποχωρισθῶσιν, ὥστε νὰ δύνωνται νὰ ὀλισθαίνωσιν ἐπ' ἀλλήλας. Ἐννοεῖτε δὲ ὅτι καὶ τὸ ἐλάχιστον τούτων ῥήγματος ἄρκει ἵνα θανατώσῃ τὸν ἡμέτερον φίλον ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ἀναστάσεώς του.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Νιμπόρ ἐποίει ὅ τι ἔλεγε, πιέζων τὸ σῶμα τοῦ συνταγματάρχου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ δωμάτιον τοῦ λουτροῦ ἦτο κατάρμεστον θεατῶν καὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ κινήθῃ τις ἐν αὐτῷ, ὁ ἰατρός Νιμπόρ παρεκάλει αὐτούς νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ἐργαστήριον. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐργαστήριον εὐρέθη τοσοῦτον πλήρες, ὥστε ἐκρίθη ἐπάνγκυες νὰ κενώσωσι καὶ αὐτὸ πρὸς ὄφελος τῆς αἰθήσεως ἧτις καὶ αὕτη οὐχ ἥττον ὑπερεπληρώθη. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἰταλείας τῆς Βιολογίας μόλις εἶχον θέσιν παρὰ τῇ γωνίᾳ τραπέζης τινός, ἵνα συντάξωσι τὸ πρακτικὸν τῆς ἀναστάσεως. Ἡδὴ δὲ ἦτο κατάρμεστος καὶ ἡ αἶθουσα καὶ τὸ ἐστιατόριον, τέλος δὲ καὶ ἡ αὐλὴ ὅλη. Φίλοι, ξένοι, ἄγνωστοι πάντες συνωθοῦντο διαγκωνιζόμενοι καὶ ἀναμένοντες ἐν σιωπῇ. Ἀλλ' ἡ σιωπὴ τοῦ πλήθους δὲν εἶνε ἥττον θαυμάσια τῆς μυκωμένης θαλάσσης. Ὁ πολύσαρκος ἰατρός Μαρτοῦ ἐκτάκτως ἀπησχολημένος, ἀνεφάνετο ἐκ διχλειμμάτων δισχίζων τὰ πυκνὰ τῶν περιέργων κύματα ὡς ταχύπλοον ἀγγελιαφόρον. Πᾶς δὲ λόγος αὐτοῦ ἐκυκλοῦτο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα διαδιδόμενος μέχρι τῆς ὁδοῦ, ἐνθα τριάκοντα ὄμιλοι στρατιωτικῶν καὶ πολιτῶν ἐκινουῦντο πανταχόθεν. Οὐδέποτε δὲ ἡ μικρὰ αὕτη ὁδὸς εἶχεν ἰδεῖ τοιοῦτον ὄχλον καὶ θόρυβον. Διχόχτης ἰδὼν τὸ πλῆθος ἵσταται καὶ ἐρωτᾷ ἐκθαμβος.



— Τί εἶνε; Κηδεῖα;

— Τοῦνκντίον, κύριε.

— Γέννησις;

— Ἀνχγέννησις.

Γέρων δέ τις δικαστής λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τοῦ πειράματος προσεπάθει νὰ ἐξηγήσῃ δι' αὐτοῦ τὸ περὶ τοῦ γηραιοῦ Αἰσῶνος μυθολογούμενον, ὃν ἡ κόρη του Μήδεια ἔδρασκεν ἐν λάβῃτι.

«Τὸ αὐτὸ σχεδὸν πείραμα εἶνε, ἔλεγε, καὶ πιστεύω ὅτι οἱ ποιηταὶ ἐσυκοφάντησαν τὴν κολχίδα μάγισσαν. Ἴδου λαμπροτάτη ὑπόθεσις νὰ γράψῃ τις καλοὺς στίχους εἰς τὸ ἀρχαῖον, ἀλλὰ ποῦ τώρα πλέον δὲν ἔχω τὴν εὐχέρειαν ἣν ἄλλοτε εἶχον.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ ὑπαστυνόμος καὶ ὁ ὑπομαίραρχος ἐλθόντες διέσχισαν τὸ πλῆθος καὶ εἰσέδυσαν εἰς τὴν οἰκίαν. Οἱ κύριοι οὗτοι ἐδήλωσαν εἰς τὸν κ. Ρενάλτον ὅτι ἡ ἐπίσκεψις των οὐδὲν εἶχε τὸ ἐπίσημον, ἀλλ' ὅτι ἦλθον ὡς ἀπλοὶ θεαταὶ ἐκ περιεργίας. Εὗρον δὲ ἐν τῷ διαδρόμῳ τὸν ἐπαρχον, τὸν δήμαρχον καὶ τὴν γηραιάν Γοθῶ, ἣτις γεγωνοῦσα τῇ φωνῇ διαμαρτύρετο βλέπουσα καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν συμπράττουσαν εἰς τοιαύτας μαγείας.

Περὶ τὴν πρώτην μετὰ μεσημβρίαν ὁ Νιμπὸρ ὑπέβλεπεν αὐθις τὸν συνταγματάρχην εἰς λουτρόν ἐπὶ πολλὴν ὥραν μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ἔξοδον τὸ σῶμα ἀνετρίβη ἰσχυρότερον καὶ τελειότερον ἢ πρότερον.

«Νῦν δυνάμεθα, εἶπεν ὁ ἱατρός, νὰ μετακομίσωμεν τὸν κ. Φουγᾶν εἰς τὸ ἐργαστήριον, ἵνα ἡ ἀνάστασις γείνη ὅσον οἷόν τε δημοσίᾳ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τον ἐνδύσωμεν ἢ δὲ στολή του εἶνε βράκη.

— Πιστεύω, ὑπέλαβεν ὁ καλὸς κἀγαθὸς κ. Ρενάλτος, ὅτι ὁ συνταγματάρχης ἔχει σχεδὸν τὸ ἀνάστημά μου. Δύναμαι νὰ τῷ δανείσω ἐγὼ φορέματι καὶ εἴθε νὰ τὰ κατελύσῃ! ἀλλὰ, καὶ τὸ λέγω μετὰ τῶν ἡμῶν, δὲν ἐλπίζω».

Ἡ Γοθῶ ἐκόμισε γογγύζοντα πᾶν ὃ τι ἀπαιτεῖται ἵνα ἐνδυθῇ ἄνθρωπος ὅλος γυμνός. Ἀλλ' ἡ ἀγανάκτησις τις δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἀμβλυνοθῇ πρὸ τῆς καλλονῆς τοῦ συνταγματάρχου.

«Ὁ ἄμοιρος! ἀνεφώνησε στενάζουσα. Καὶ εἶνε νέος ἅν τὸ κρῶ τὸ νερὸ καὶ ἄσπρος ἄσπρος ὅαν τὸν ἥλιο. Κρίμα εἶνε νὰ μὴν ἀναστηθῇ!»

Τεσσαράκοντα περίπου ψυχὰι συνωθοῦντο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ὅτε ἐκομίσθη ὁ Φουγᾶς. Ὁ ἱατρός Νιμπὸρ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Μαρτοῦ ἐκάθισε τὸν συνταγματάρχην ἐπὶ ἀνακλίντρον καὶ παρεκάλει τοὺς παρόντας νὰ σιωπήσωσιν. Ἐν τῷ μετὰ τὸ ἡ κυρία Ρενάλτου ἤτησε τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὴ καὶ ἡ αἴτησις αὐτῆς ἐδέχθη.

«Κυρία καὶ κύριοι, εἶπεν ὁ ἱατρός Νιμπὸρ, μετ' ὀλίγας στιγμὰς θὰ φανερωθῇ ἡ ζωὴ. Πιθανὸν δὲ πρῶτοι νὰ κινηθῶσιν οἱ μυῖς, καὶ ἐπειδὴ ἡ κίνησις τῶν μυῶν δὲν ἐκκονίσθη ἔτι διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ νευρικοῦ συστήματος,

πιθανὸν νὰ εἶνε σπασμωδική. Σὺς προλέγω δὲ τοῦτο ἵνα μὴ τυχὸν φοβηθῆτε. Ἡ κυρία καθ' ὃ μήτηρ θὰ ἐκπλαγῇ πολὺ ὀλιγώτερον ὑμῶν τῶν ἄλλων διότι τὸν τέταρτον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης θὰ ᾔσθάνθῃ τὰς ἀτάκτους ταύτας κινήσεις, αἵτινες ἴσως θὰ ἐκδηλωθῶσι μετ' οὐ πολὺ ἐν μεγάλῳ. Ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι αἱ πρῶται αὐτόματοι συστολαὶ θὰ γείνωσι κατὰ τὰς ἑκὰς τῆς καρδίας. Καὶ τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ ἔμβρυον, αἱ ἑρρυθμοὶ κινήσεις τῆς καρδίας προηγούνται τῶν ἐνεργειῶν τῶν νεύρων».

Καὶ ἤρξατο πιέζων τὰ κάτω τοῦ στήθους, διεγείρων τὸ δέριμα τῶν χειρῶν, διανοίγων τὰ βλέφαρα, ἐξετάζων τὸν σφυγμὸν καὶ ἀκροώμενος τὴν καρδιακὴν χόρην.

Ἀλλ' αἶφνης ἡ προσοχὴ τῶν θεατῶν περισπᾶσθαι ὀλίγον ἕνεκα θαυροῦ τι νὸς γινομένου ἔξω. Τάγμα τοῦ 23ου συντάγματος διήρχετο πρὸ τῆς οἰκίας, ἡγουμένης τῆς μουσικῆς. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἦχοι τῶν χαλκίνων ὀργάνων καὶ τῶν τυμπάνων διέσειον τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας, ἑλαφρὸν ἐρύθημα ἐχρωμάτισε τὰς παρειὰς τοῦ συνταγματάρχου. Οἱ ὀφθαλμοὶ του οἵτινες ἀνέκαθεν ἦσαν ἡμί-κλειστοὶ ἔλαμψαν ὑπὸ ζωηροτέρας λάμψεως. Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ὁ στηθοσκοπὼν τὸν ταγματάρχην ἱατρὸς Νιμπὸρ ἀνεφώνησε :

«Ακούω τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας».

Μόλις δὲ εἶπε τὰς λέξεις ταύτας καὶ τὸ στήθος διεστέλλη ὑπὸ βιαίας ἀναπνοῆς, τὰ μέλη συνεστέλλησαν, τὸ σῶμα ἀνωρθώθη καὶ ἠκούσθη κραυγὴ δυνατὴ :

«Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ !»

Ἀλλ' ὥς ἐὰν ἡ τοιαύτη προσπᾶθεια ἐξήντηλησε τὰς δυνάμεις του, ὁ συνταγματάρχης Φουγάς ἀνέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ψιθυρίζων διὰ φωνῆς ἡμισβέστου :

«Ποῦ εἶμαι ; Παιδί ! τὸ ἡμερολόγιον !»

## ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Τὸν λήξαντα μῆνα δύο συνεκροτήθησαν τακτικαὶ συνεδρεῖαι. Τὴν 27 δὲ τοῦ μηνὸς ἤρξαντο καὶ τὰ ἑσπερινὰ ἀναγνώσματα, τοῦ κ. Δ. Πενταζῆ ἀναγνῶντος πραγματείαν Κυκεῶν ἐπιγραφομένην.

Τὰ δημόσια μαθήματα ἀρχοῦνται τῇ 2 Νοεμβρίου.

Ἐδημοσιεύθη τὸ πρόγραμμα τῶν ἑσπερινῶν ἀναγνώσμάτων καὶ τῶν δημοσίων μαθημάτων μέχρι τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου.

᾿Ωρίσθη τίμημα εἰσόδου εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἑσπερίδας δρ. ν. 2, ἐφ' ὅλην δὲ τὴν σειράν τῶν ἑσπερίδων τῆς χημείας ἐκ 12 μαθημάτων δρ. ν. 20 καὶ διὰ τὰ τακτικὰ ἐνεργὰ μέλη δρ. ν. 12.